

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״נ

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״נ מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

איש, והוא אמינא איש למעוטי קטן מרש
בסנהדרין (פד ב) ע"ש.

ובספר חסידים (סימן מט) כתב, הוה רב
נפשך מאלד פון מרוס ידך לא על דבר
ולא על אשה הן קטנים הן גדולים כו', ואשכח
היה בן י"ג ע"ש. ויש לזממה על הכנסת האמה
חו"מ מהדו"ב (רס"ו חכ), שהביא מדברי רמב"ם
חסידים, שאפילו פחות מבן י"ג אסור להסתמך
ולא הזכיר מדברי הרמב"ם המפורשים דענין
בלאו אף בקטן. ובדברי הספר חסידים י"ל דהיה
רק מילתא דחסידותא. ועיין עוד בשו"ת מארי
אכאד יו"ד (סימן קסד, רמה, רמט), שהיה
בארוכה דגם החובל בקטן עובר בלי"ט ע"ש.

אלה מכה רבה (ב) ג.

מוכרת, וי"ל שהשמיעו משום שפוטו דגם
בקטן עובר. והרי השו"ע השמיט גם בין
איש בין אשה שבדברי הרמב"ם, ועל כרמך
משום דהוא פוטו. וי"ל עוד דהשו"ע
לשיטתו, דהנה לדעת הרמב"ם דחובל בחבירו
עובר אלא יוסף, שפיר אינערין לאשונוגיין
דגם בקטן עובר, משום דלא יוסף כחוב גבי
מלקות, ומלקות בקטן ליחא, והוה אמינא
דבקטן ליכא לאו דחובל. משא"כ לדעת
השו"ע דעובר אפן יוסף, והוא קרא מיוחד
לגבי חובל בחבירו כמו שביאר הסמ"ע שם,
לפי זה לא אינערין לאשונוגיין דגם קטן
בכלל, ומה שהריכו קרא בנדה (מד ב)
להורג את הקטן, היינו משום דכתיב מכה

פן יוסף להבותו על

כתב רבינו בחיי, יש כאן רמז במלת 'רבה', שהרי
מזוה לא חטשה הן ספ"ה, ויש בהן כמה
לארין שאין שם חיוב מלקות. ואותן שבהן חיוב
מלקות הן ר"ו לארין כמנין 'רבה', וזו מכה רבה
ע"ש. ורמז זה בהפסוק כאן, כתב גם מהר"י
גיקאטיגיה ז"ל בספרו שערי אורה (פ"א),
ובספרו כללי המזוה (ערך לאו). ובספר שפתי
חכמים עמ"ס מגילה (ו' ב) ברש"י ד"ה כל חייבי,
הביא רמז זה בשם הג"מ דיאל פרוטקין ז"ל
מפרעשבורג ע"ש. ובהגות חשק שלמה מכות
(בג א), הביא כן בשם אחי הג"מ בלאל הכהן ז"ל
ע"ש. אמנם כאמור רמז זה הובא כבר בקדמונים.
והרמב"ם בלי' סנהדרין (סופ"ט), נתן בזה
סימן אחר, ובתב נמצאו כל הלוקים
ר"ו וסימן להם ילקו ארס ע"ש. ור"ל ז"ר הוא
מאה ושבע. כ"ה בכל הדפוסים, וכן הובא בכל

ישבו אחים יחדיו ומת אחד מהם ובן אין לו וגו' (כה) ה.

הספרים בשם הרמב"ם. אמנם הוכח
כהנוסח דפוסיו הרמב"ם שדפסו לאחיות
עפ"י כת"י, ילקו זרים, שהוא בנימטרא ר"ו
ועיין במגלה עמוקות (אופן ע), שהביא דברי
הרמב"ם והשערי אורה. ובמעשה חוקק
המשניות במס' מכות הביא הרמזים הנ"ל וכתב
ואני אומר שגם התנא מרמו זה, ואלו הן הלוקין
(מכות יג א), תיבת 'הלוקין' עם האומות עולה
מכוון ר"ו ע"ש. ועיין עוד להתפארת ישראל
סנהדרין סופ"י"א. ועיין באגרא דלה פ' י"ח
(ג, יז) בפסוק ויבן לו בית ולמקוהו עשה סוטה
שכתב רנ"ו הוא סך העצירות שחייבים עליהם
מלקות, שנתנו בהם דרשי רשומות סימן ילקו
זרי"ס ע"ש. נראה שהבין דחשנין כל הדינים
'אריס' והוא רנ"ו, ובאמת כוונת הרמב"ם הן
ז"ר כמו שכתב להדיא, וז"ע.

אמר רב נחמן לא שנו אלא שפין

דענה להנשא אבל דענה להנשא מתעשרת

בפ"ס יצמות (לי ב) איחא, אמר ר' יוחנן כל
ששהמה אחר בעלה עשר שנים ושאה

חדשים

תקפה

(אהלות פ"א מ"ו), ולא אמעוט אלא סריס חמה ואילונית, והכלל כל שלא היה לו שעת הכושר (יבמות ע"ב ע"ש). ועיין בשו"ת דברי יהושע ח"א (סימן כ' אות ו'), מה שכתב ליישג דברי החכם ההוא.

וכבר העירו מדברי הספר חסידים (סימן חל"ג) שמבואר שלא דבדרי שניהם, שכחב כתיב כי ישבו אחים יחדיו וגו' פרט לאשת אחיו שלא היה בעולמו, שהרי אמר הכתוב להקים לאחיו שם, וכשיהיה בן שלש עשרה שנה היה כבר בת שנים רבות, וכשהוא בן י"ח או בן כ' היא אינה ראיה ללדת, שהרי אלמנה שעבדה בלא בעל עשר שנים שוב אינה יולדת, שהרי לאחר מיתת בעלה נולד זה. ואין לומר דעתה הייתה עליו, לפי שמה שאמרו חכמים שהתה עשר שנים בלא בעל אינה יולדת זה כשאין דעתה עליו, אבל יש דעתה עליו לא, זה ודאי כגון בת רב חסדא על רבא לפי שהיה גדול, אבל על קטן אין תאנה ע"ש. והגאון ר"מ אריק ז"ל בהגהותיו על הספר חסידים, העיר דמבואר דבדבריו שבקטן לא שייך לומר דעתה עליו, דלא כהחכם ההוא שהביא הריעב"ץ. וגם מבואר דבדבריו דאם אינה ראיה להוליד אינה ראיה ליבוס, ודלא כהריעב"ץ ז"ל. וכן העיר על הריעב"ץ מדברי הספר חסידים, ח"א בקובץ וילקט יוסף (תרכ"ו סימן נא) ע"ש.

ובספר אהל דוד [להג"ר דוד דייטש ז"ל] בתיבי לייבמות (יו ב), כתב לתרץ אף ל' הספר חסידים דבקטן לא מהוי דעתה עליו, איטריך קרא למעט אשת אחיו שלא היה בעולמו, כגון שייבס אחד אשת אחיו, ואח"כ נולד עוד אח והגדיל, ושזב מת היבס, קמ"ל קרא דאסור לאח הנוול אחר מיתת הראשון, דכנהאי גוונא ליבא למעוטי משום הקמת זרע, שהרי לא שהתה אחר מיתת בעלה עשר שנים. אמנם קשה לר' שמעון (יבמות יח ב) דמתיר יבוס ואח"כ

בספר פלפולא חריפתא [וולקווא ח"ג] בתיבי לייבמות כתב, יש לדעת מנליה לרב נחמן דין זה, וי"ל דאיתא (יבמות יו ב) כי ישבו אחים יחדיו פרט לאשת אחיו שלא היה בעולמו. פירוש דוקא אם היה לזה היבס ישיבה אחת בעולם עם אחיו המת שראו זה את זה, פרט אם נולד אחר מיתת אחיו אינו ראוי לייבס. ולכאורה קשה למה צריך קרא לזה, הרי כיון שנולד אחר מיתת אחיו, ונהיותו קטן אינו ראוי לייבס עד שיהיה בן י"ג שנה דאיש כתיב בפרשה, וא"כ היא הוצרכה להמתין למעלה מעשר שנים ושוב אינה יולדת, וכיון דאינה יולדת אסורה ליבס, דעיקר מצות יבוס להקים זרע על שם אחיו, ולכן איילונית אסור לייבס. ועל כרחק דאם דעתה להנשא מתעברת, והוה אמינא בנולד אחר מיתת אחיו ראוי לייבס, לכן כתיב כי ישבו אחים יחדיו וגו' ע"ש.

והריעב"ץ ז"ל ביבמות שם הביא פלפול זה בשם חכם אחד ודחה דבריו, וז"ל לא שנו אלא שאין דעתה להנשא בו, שמעתי אמורים בשם ח"א שהביא ראיה לדבר מן התורה, לפי שכן יוס אחד וזקק ליבוס (גדה מג ב), ואעפ"י שאינו ראוי להקים זרע לאחיו עד שיהא איש בן י"ג שנה (סנהדרין סט א). ואעפ"י שביאת בן ט' יום אחד היא ביאה, מ"מ פשיטא שאינו מוליד, ולא חייבה תורה שייבס בן ט'. ולפי זה יקשה למה הוצרכה תורה לאסור אשת אחיו שלא היה בעולמו, בלאו הכי אסירא, אלא ודאי צריך לומר משום דדעתה עליה דיבס. והוי הוכחה ושמתו בה השומעים כעל מציאה חדשה, ואמנם אינה אלא מהיסח הדעת ושמתו בשטות עלמן, כי החליעו שכל שאינו מוליד אינו במצות יבוס, א"כ גם הנשאת לאחר מ' שנה (ב"ב קיט ג) לא חתייבס, וכל שכן הזקנה והעקרה, והרי דל אלה גנות יבוס הנה, וכן הזקן ופ"ד ופרים (יבמות כ' ב), ואפילו הגוסס וזקק ליבוס

הוא
רונה
ר"ז.
דברי
על
וכתב
לוקין
עולה
שראל
ישלח
וכות,
גליהם
ילקו
זמיבה
ש רק
א שאין
עברת.

מגדים

הקפו

כי תצא בה ה

חדשים

הנ"ל, אלא לחסד שיצט הדס
 והשומעים שמתו בו. ויתכן מאלד שהחסד
 הוא הגה"ק הר"ר יהונתן ז"ל, שלאחרונה
 (מכת"י תלמידו הג"ר טיאה וז"ל ז"ל ז"ל
 הקרבן נחאל) בספר זכרון יצונו
 (תשס"ד), דרוש ששמע ממנו, ושם נמצא הפסוק
 הנ"ל. וכנראה שהגיע לאזני הרשב"ץ ז"ל
 שאמר בדרוש הנ"ל, ועל זה כתב מה שכתב
 דבריו, והוא היה בר פלוגמיה בחייו דעות

נולד ולא אסור רק כבוד אה ומה וינוד מה
 דחיסוק ליה דבעינן להקיס שם זרע. וז"ל דר"ש
 סובר כמ"ד דמתיר סריקן ארס ליבוס, ולא ממעט
 רק היכא דלא היה שפת הכושר. וא"כ גם יבמה
 ששהמה עשר שנים נח יבוס היא, כיון דיתמה לה
 שעת הכושר ע"ש.

והגדה לא נודע מיהו היחס אחד שהביא
 הרשב"ץ ז"ל ודחה דבריו מכל וכל.
 ומדבריו נראה שאין כוונתו לספר פלפולא

כי ישבו אחים יחדיו ומת אחד מהם ובן אין לו וגו' (כה, ה).

לי אלהים זרע אחר תחת הכל כי הרגו קין, שנת
 יש לדקדק דלמה מעורר ממת הדון, והי"ל למה
 תחת הכל סתם. ונראה בהקדים מ"ש חז"ל
 דמאות יבוס אינה נוגהת ברזח, והטעם דאין
 קטיגור נעשה קטיגור, וז"א כי שם לי אלהים אה
 אחר שיצא תחת הכל, דקין אינו ראוי לייבס ע"פ
 הנה מה שכתב כן בשם רז"ל דמאות יבוס איה
 נוגהת ברזח, לא מנינו כן להדיא בשום מקום
 אלא בדברי האלשיך ז"ל הנ"ל.

בענין מי שהרג לאחיו, אם יש לו לייבס אשת
 אחיו. נבאר מ"ס חיים פ' בראשית (ד,
 ח) נפסוק ידע קין את אשתו, כמד פירוש למעט
 אהא, דוקא אשתו ולא אשת הכל המת, שלו היה
 משפט הגאולה לגאול את אחיו לייבס אשתו
 ולהקיס לאחיו שם בישאל. אמנם עבור שהוא
 הרגו, לא ניתנה לו רשות זוה, תחת שהוא
 העבירו מן העולם לא יזכה הוא להביאו לעולם,
 וכמ"ש הרב האלשיך נפסוק (ד, כה) ידע ארס
 עוד וגו' ע"ש.

ויש לזרף לענין זה, מש"כ בספר חסידים (ס"א)
 קפו), הרוצח לא ישא אשת הגרלה. ונמסר
 הגדולה חו"מ (סימן תכה הגה"ע סק"ב) הנה
 דבריו, וכתב אעפ"י שלא פירש הטעם, היה
 מבואר כדי שלא יחמוד איש אשה בעולה נבל
 וכדי ליקחנה יהרוג את בעלה ע"ש. ולפי זה לא
 דוקא לענין יבוס, אלא כל רוצח אסור לישא אשה
 הגרלה, אף במקום דלא שייך מצות יבוס. וכן קין
 היה אסור לו אשת הכל אף בלי הטעם הנ"ל
 שכתב האלשיך, ובפרט שכן היתה כוונת קין
 כמ"ש בפרקי דר"א (פכ"א) אמר קין אהרתי את
 הכל אחי ואקח את אשתו ע"ש.

והגדה זין ון לא נזכר בפוסקים, ודברי הנאר
 מ"ס חיים מקורס בדברי האלשיך שם
 שניין, נפסוק ידע ארס עוד את אשתו וחלד בן
 ותקרא את שמו שם כי שם לי אלהים זרע אחר
 תחת הכל כי הרגו קין, שכתב הנה שם ידענו
 שהוא הכל, והוא זרע של אחר היינו קין כי אליו
 היה נוגע הדבר ע"י יבוס, אך עתה שם לי אלהים
 זרע של אחר, כי הוא שבה תחת הכל הראשון,
 והטעם ששמו הוא יתברך כי ולא היה מאחיו,
 הלא הוא הנה הרגו קין, ואין יזכה מי שהרגו
 לבוס להביאו לעולם ע"ש.

ובבלי חמדה בקונטרס המלואים כפ' וישב (דף
 י" ע"ב) בחי' מנן המחבר, כמד בפס

וראיתי עוד נספר מלל לאברהם [ליורד
 מר"נה] כפ' בראשית, נפסוק כי שם

מ"ש כסנהדרין
 אח צמו, כדי ש
 אחרתי עולם חס
 לאשם הכל כבוד
 נוגה מצות יבוס
 אחותו, היינו ש
 לעיין באמת אם
 את אשתו, ואין
 דביבוס לא שייך
 להפך כיון דהא
 לאחיו ע"ש.

וראיתי בפיפה
 שהב

ונראה כוונ
 ספס
 רבינו הקדוש
 כי שמישי ה
 היה צא לני
 שעברו ש
 עוסק כמורה
 עזירה, וה
 ואמרה שהו
 אחרת בא
 שחדשה.
 הכנסת, וה
 כספר מאיר
 פי' וחי (דף